

KULTURA FIZYCZNA XI

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

KULTURA FIZYCZNA

XI

pod redakcją
Joanny Rodziewicz-Gruhn
Eligiusza Małolepszego

Częstochowa 2012

Recenzenci

prof. dr hab. Mirosław PONCZEK
prof. dr hab. Bernard WOLTMANN
dr hab., prof. UZ Ryszard ASIENKIEWICZ
prof. dr hab. Piotr P. SZOCKI
prof. dr hab. Nadieżda W. ZAJCEWA

Redaktorzy naukowci

Joanna RODZIEWICZ-GRUHN
Eligiusz MAŁOLEPSZY

Rada Naukowa

Ryszard ASIENKIEWICZ (Uniwersytet Zielonogórski); Tomáš DOHNAL (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu); Elena GODINA (Rosyjski Państwowy Uniwersytet Wychowania Fizycznego, Sportu i Turystyki); Wiktor Władimirowicz GRIGORIEWICZ (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupaty); Wojciech LIPONSKI (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu); Andrzej MALINOWSKI (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); Eligiusz MAŁOLEPSZY (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie); Mirosław PONCZEK (Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach); Joanna RODZIEWICZ-GRUHN (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie); Lidia TEHAKO (Narodowa Akademia Nauk Białorusi); Bernard WOLTMANN (Zamiejskowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wielkopolskim, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu); Barbara WOYNAROWSKA (Uniwersytet Warszawski)

Redaktor naczelny wydawnictwa

Andrzej MISZCZAK

Korekta

Dariusz JAWORSKI

Redaktor techniczny

Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki

Sławomir SADOWSKI

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2012

ISBN 978-83-7455-300-1

ISSN 1505-4241

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
CZĘŚĆ I	
TRADYCJE I WSPÓLCZESNOŚĆ KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI W POLSCE I NA ŚWIECIE	
A. Z DZIEJÓW KULTURY FIZYCZNEJ W POLSCE	
Teresa DROZDEK-MAŁOLEPSZA Sport strzelecki kobiet w Polsce w okresie międzywojennym	13
Eligiusz MAŁOLEPSZY Wychowanie fizyczne i sport na wsi w świetle czasopisma „Raz, Dwa, Trzy” (1931–1939)	27
Agata RAK Zarys dziejów sportu w Bodzentynie w latach 1945–1998 ze szczególnym uwzględnieniem Międzyszkolnego Klubu Sportowego „Jodła” Bodzentyn	39
Artur KITA Geneza i rozwój Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu w latach 1974–2011	53
Arkadiusz PŁOMIŃSKI Działalność Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu w latach 1976–1991	67
B. Z HISTORII KULTURY FIZYCZNEJ POZA POLSKĄ	
Małgorzata WOLTMANN-ŻEBROWSKA Lekkoatletyka na polonijnych igrzyskach sportowych w Polsce w latach 1934–2011	83
Tomasz MATRAS Bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie w 1980 r. przykładem wykorzystania sportu w celach politycznych w świetle wybranych źródeł drukowanych	99
Artur PASKO Społeczno-polityczne aspekty sportu w ZSRR i krajach bloku socjalistycznego do 1989 r.	115
CZĘŚĆ II	
PROBLEMY ZDROWIA, SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ I AKTYWNOŚCI RUCHOWEJ	
Anna PILIS, Karol PILIS, Wiesław PILIS Wpływ rodzaju stosowanej diety i aktywności ruchowej na masę ciała i funkcjonowanie organizmu	133

Marta MOTOW-CZYŻ	
Zależności między zmianami zwyrodnieniowymi narządu ruchu a stopniem sprawności osób w wieku starszym	151
Joanna RODZIEWICZ-GRUHN	
Uczestnictwo w pozaszkolnej aktywności ruchowej młodzieży z Częstochowy	159
Larysa D. GLAZYRINA, Andriej A. GLAZYRIN, Tatiana A. LOPATIK	
Туризм как вид физической культуры молодежи в современных условиях жизнедеятельности	169
Tatiana A. LOPATIK, Tatiana V. ZUBKO	
Управление развитием оздоровительной среды в системе образования взрослых	177
Svietlana N. KUROVSKÂ	
К вопросу об использовании подвижных игр в семье, воспитывающей детей и подростков	185
 CZĘŚĆ III RECENZJE	
Ireneusz CIOSEK	
[rec.] <i>Z najnowszych dziejów kultury fizycznej i turystyki w Polsce,</i> t. 1: <i>Dzieje kultury fizycznej i turystyki w Polsce w końcu XIX i XX wieku,</i> red. Teresa Drozdek-Małolepsza, Częstochowa 2011, ss. 335	193
Ireneusz CIOSEK	
[rec.] <i>Z najnowszych dziejów kultury fizycznej i turystyki w Polsce, t. 2:</i> <i>Kultura fizyczna i turystyka w Polsce w latach 1989–2010. Teoretyczne</i> <i>i praktyczne uwarunkowania kultury fizycznej i turystyki,</i> red. Teresa Drozdek-Małolepsza, Joanna Rodziejewicz-Gruhn, Częstochowa 2011, ss. 257	199
Daniel BAKOTA	
[rec.] <i>40-lecie Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach,</i> red. Mirosław Ponczek, Katowice 2010, ss. 498	205
Iwona PEZDAN-ŚLIŻ	
[rec.] <i>Społeczno-kulturowe studia z kultury fizycznej,</i> red. Kazimierz Obodyński, Paweł Król, Wojciech Bajorek, Rzeszów 2012, ss. 830	209
Artur KITA	
[rec.] <i>Kultura fizyczna w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej,</i> red. Leonard Nowak, Przemysław Pieczyński, Renata Urban, Gorzów Wlkp. 2012, ss. 417	211

CONTENTS

Introduction	9
PART I	
TRADITION AND THE PRESENT OF PHYSICAL CULTURE AND TOURISM IN POLAND AND IN THE WORLD	
A. ON THE HISTORY OF PHYSICAL CULTURE AND TOURISM IN POLAND	
Teresa DROZDEK-MAŁOLEPSZA Women's Shooting in Poland during the Interwar Period	13
Eligiusz MAŁOLEPSZY Physical Education and Sports in Rural Areas of Poland as Described by the "Raz, Dwa, Trzy" Magazine (1931–1939)	27
Agata RAK Outline History of the Sport in Bodzentyn during the Years 1945–1998 with Taking into Particular Consideration Activity of Interschool Athletic Club "Jodła" Bodzentyn	39
Artur KITA Activities of Tourism and Sports Museum in Karpacz in the Years 2003–2011	53
Arkadiusz PŁOMIŃSKI The Activity of Regional Federation of Sport in Sieradz in Years 1976–1991	67
B. ON THE HISTORY OF PHYSICAL CULTURE OUTSIDE POLAND	
Małgorzata WOLTMANN-ŻEBROWSKA Athletics in the Poles Sports Games in Poland in the Years 1934–2011	83
Tomasz MATRAS The Boycotts of the Olympic Games in Moscow in 1980 as Examples of the Use of Sport for Political Purposes in the Light of Some Printed Sources	99
Artur PASKO The Social and Political Aspects of Sport in Soviet Union and in Socialistic Countries till 1989	115
PART II	
PROBLEMS OF HEALTH, FITNESS AND PHYSICAL ACTIVITY	
Anna PILIS, Karol PILIS, Wiesław PILIS Influence Kind of Diet and Physical Activity on Body Mass and Organism Function	133

Marta MOTOW-CZYŻ	
The Influence of Degenerative Changes of the Organ of Movement on the Degree of Efficiency in Older Age	151
Joanna RODZIEWICZ-GRUHN	
Participation of Young People from Częstochowa in Extra-school Physical Activity	159
Larysa D. GLAZYRINA, Andriej A. GLAZYRIN, Tatiana A. LOPATIK	
Tourism as a Kind of Physical Culture of Youth in Modern Living Conditions	169
Tatiana A. LOPATIK, Tatiana V. ZUBKO	
Management Procedure of Development of the Health-improving Environment in the System of Adult Education	177
Svietlana N. KUROVSKÂ	
Introducing Healthy Regime in Families Raising Children and Youth	185
PART III	
REVIEWS	
Ireneusz CIOSEK	
[rev.] <i>Z najnowszych dziejów kultury fizycznej i turystyki w Polsce,</i> vol. 1: <i>Dzieje kultury fizycznej i turystyki w Polsce w końcu XIX i XX wieku,</i> ed. Teresa Drozdek-Małolepsza, Częstochowa 2011, pp. 335	193
Ireneusz CIOSEK	
[rev.] <i>Z najnowszych dziejów kultury fizycznej i turystyki w Polsce,</i> vol. 2: <i>Kultura fizyczna i turystyka w Polsce w latach 1989–2010. Teoretyczne</i> <i>i praktyczne uwarunkowania kultury fizycznej i turystyki,</i> eds. Teresa Drozdek-Małolepsza, Joanna Rodziewicz-Gruhn, Częstochowa 2011, pp. 257	199
Daniel BAKOTA	
[rev.] <i>40-lecie Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach,</i> ed. Mirosław Ponczek, Katowice 2010, pp. 498	205
Iwona PEZDAN-ŚLIŻ	
[rev.] <i>Społeczno-kulturowe studia z kultury fizycznej,</i> eds. Kazimierz Obodyński, Paweł Król, Wojciech Bajorek, Rzeszów 2012, pp. 830	209
Artur KITA	
[rev.] <i>Kultura fizyczna w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej,</i> eds. Leonard Nowak, Przemysław Pieczyński, Renata Urban, Gorzów Wlkp. 2012, pp. 417	211

WSTĘP

W XI Zeszyście Naukowym – z serii wydawniczej „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” zostały zaprezentowane prace Autorów z różnych ośrodków naukowych krajowych i zagranicznych.

W części I pracy – „Tradycje i współczesność kultury fizycznej i turystyki w Polsce i na świecie” – zostały ukazane następujące problemy:

- sport kobiet (strzelectwo) w Polsce w okresie międzywojennym;
- wychowanie fizyczne i sport na wsi w Polsce w latach trzydziestych XX w.;
- ruch sportowy w Bodzentynie;
- geneza i rozwój Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu;
- działalność Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu;
- lekkoatletyka na Polonijnych Igrzyskach Sportowych w Polsce;
- aspekty polityki w sporcie po 1945 r.

Problematyka II części pracy – „Problemy zdrowia, sprawności fizycznej i aktywności ruchowej” – odnosi się do następujących aspektów:

- wpływ stosowanej diety i aktywności ruchowej na masę ciała i funkcjonowanie organizmu;
- zależności między zmianami zwyrodnieniowymi narządu ruchu a stopniem sprawności osób w starszym wieku;
- uczestnictwa w pozaszkolnej aktywności ruchowej młodzieży z Częstochowy;
- możliwości organizacji turystyki jako formy uczestnictwa w kulturze fizycznej oraz jej znaczenia dla rozwoju fizycznego, psychicznego i duchowego młodzieży;
- analizy warunków do prowadzenia wśród dorosłych (studentów) procesu edukacji zdrowotnej związanej z uzyskaniem efektu w zakresie wiedzy, postaw, umiejętności;
- oceny wykorzystania przez rodziców gier ruchowych dla wykształcenia właściwych postaw wobec kultury fizycznej oraz uczestnictwa w różnych formach aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.

W końcowej części pracy – zatytułowanej „Recenzje” – przedstawiono szereg opinii i informacji o wydawnictwach, głównie z zakresu najnowszych dzie-

jów kultury fizycznej i turystyki w Polsce i w Europie oraz 40-lecia Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach.

Pragniemy złożyć bardzo serdeczne podziękowania Recenzentom za niezwykle cenne uwagi i spostrzeżenia podnoszące wartość niniejszej pracy. Dziękujemy za współpracę dotychczasowym Autorom, jak również wyrażamy nadzieję, że krąg osób zainteresowanych publikowaniem własnych osiągnięć naukowych w kolejnych wydaniach Zeszytu Naukowego „Kultura Fizyczna” się poszerzy. Począwszy od Zeszytu XII, czasopismo naukowe będzie wydawane dwa razy w roku.

Redaktorzy